

REVIDERING AV EUROPEISK STANDARD FÖR SPRUTBETONG, ÅR 3

Delrapport 2020/21
[INFOGÅ BILD]

Tommy Ellison

2020-06-23

FÖRORD

Projektet startades 2018 för att bevaka svenska intressen och, i samband med revisioner av Europeisk Standard för sprutbetong Denna rapport är en sammanfattning av det arbete som utförts under det tredje året av detta uppdrag, från 2020-09 till 2021-08.

I syfte att beakta branschens synpunkter och förankra förslag till förändring, har en grupp personer med stor kunskap om sprutbetong engagerats. Tack för ert stöd och tålamod, men då arbetet befinner sig i ett tidigt skede, och processen är ganska långsam, har det inte funnits behov att nyttja denna grupp hittills.

Jag vill rikta ett stort tack till Trafikverket och Svenska Byggbranschens Utvecklingsfond-SBUF, som har finansierat mitt arbete.

Göteborg 2021-06-23

SAMMANFATTNING

Standarder är viktiga för att säkerställa utförande och kvalitet på en vara eller tjänst. Det är också viktigt att, i upphandlingar i en allt mer internationell bransch, kunna beskriva krav enhetligt och transparent i syfte att underlätta fri konkurrens mellan anbudsgivare.

Standarder för sprutbetong handläggs i Sverige inom SIS Teknisk Kommitté TK 190 Betong, där jag medverkar som expert sprutbetong. I europeiska standardiseringsorganet CEN hanteras sprutbetongfrågor i arbetsgrupp WG 10 Sprayed concrete, där jag medverkar som svensk representant och expert.

Tredje året har jag fortsatt granska befintliga standarder och utforma svenska förslag till revideringar. Under året har jag också arbetat med att införa krav på utbildning av operatörer för bergförstärkning med sprutbetong, där svenska Trafikverket ligger långt framme i en internationell jämförelse. Några viktiga förändringar har accepterats av övriga länder, och dessa kommer att vara betydelsefulla i det kommande arbetet.

Under året har jag medverkat i två möten i SIS Tk190 Betong. Dessutom har jag deltagit i möte i WG10 Sprayed concrete, som har arrangerats av AFNOR. Alla möten har hållits på distans. I övrigt har jag ägnat mig åt att läsa e-post-korrespondens och, tillsammans med övriga ledamöter i Tk190, bidra till att forma Sveriges ståndpunkt i olika omröstningar gällande förslag till ändringar i standarder inom betongområdet.

INNEHÅLL

INLEDNING	5
ORGANISATION	5
UTFÖRT ARBETE.....	6
RESULTAT	6
KOMMANDE ARBETE.....	7

INLEDNING

Standarder är viktiga för att säkerställa utförande och kvalitet på en vara eller tjänst, på ett enhetligt och för läsarna lätt begripligt sätt. Det är också väsentligt att, i upphandlingar i en allt mer internationell bransch, kunna beskriva krav i syfte att möjliggöra fri konkurrens. Nationella regler förekommer, och kan motiveras av lokala förhållanden, som klimat, byggregler och andra omständigheter.

ORGANISATION

Svensk industri berörs av nationella standarder, europeiska standarder och globala standarder.

Swedish Institute of Standards – SIS ansvarar för att aktuella standarder finns tillgängliga. På europeisk nivå är det Comité européen de Normalisation – CEN och CENELEC (el-standarder) som har ansvaret, och globalt är det International Organization for Standardization – ISO som har motsvarande uppgift. Jag jobbar sedan tre år inom SIS och CEN.

SIS har en Teknisk Kommitté Tk190 Betong, där sprutbetongfrågorna hör hemma. Jag sitter i gruppen som expert sprutbetong.

I Europa hanteras standarder gällande betong av Technical Committé Tc104 Concrete. Under denna grupp finns en Working Group, WG10 Sprayed Concrete, som hanterar specifika sprutbetongstandarder. Jag medverkar som svensk representant och expert sprutbetong.

Standarder är för det mesta frivilliga att följa. Undantaget är harmoniserade standarder, som alla medlemsländer i EU och några till, bland annat Norge, Schweiz och UK, tvingas följa. Det finns många harmoniserade standarder inom bygg- och anläggningsbranschen, s.k. Eurocodes. Det gäller särskilt sådana standarder som har stor betydelse för användarnas säkerhet, som stadga, beständighet och brand. Inom sprutbetong finns inga harmoniserade standarder ännu, men det finns stor potential att regler för tunnelkonstruktioner, där säkerhetskraven är likartade i hela unionen och där sprutbetong utgör en viktig del, görs harmoniserade. Sådan standardisering skulle vara till nytta för den alltmer internationella tunnelbranschen.

UTFÖRT ARBETE

Under året har jag medverkat i två möten på SIS, Teknisk kommitté – Tk190 Betong. Första mötet hölls den 17 oktober 2019, och jag rapporterade från WG10-möte som hölls i september. Andra mötet hölls den 22 juni 2021, och där lämnade jag en kort rapport om arbetet i WG10. Båda mötena hölls på distans.

Jag har medverkat i ett möte i WG 10. Franska certifieringsorganet AFNOR har värdskapet för gruppen. Mötet hölls på distans den 22 september 2020. I mötet deltog, förutom ordföranden Benoit de Rivaz och sekreterare Patricia Brédy, nationella representanter från Frankrike, Tyskland, Italien, Schweiz, UK, Norge och Sverige.

Föreslagna ändringar i standarden EN 14488-3 beslutades, och den har nu behandlats i CEN, samt sänts ut på remiss till medlemsländerna.

Även EN 14487-1 godkännts i CEN. I denna standard har bland annat införts begreppet certifierad operatör, som förberedelse till att introducera kompetenskrav i EN 14487-2. Denna standard är också ute på remiss.

Standarden 14487-2 diskuterades livligt. Många av mina förslag till ändringar har införts. Det rör sig om ändringar av benämningar enligt förslaget i prEN 14487-1, samt felaktigheter och brister i sakinnehåll. Den norske delegaten framförde synpunkter på hur kompetenskrav kan infogas i standarden. Gruppen enades om ett förslag som innebär att krav på kompetens ska läggas i ett Annex B till standarden, Då finns också möjlighet att göra nationella anpassningar.

En stor del av mitt arbete är att läsa e-postmeddelanden som rör omröstningar avseende förslag till revideringar av europeiska och nationella standarder inom betongområdet. Endast ett mindre antal berör sprutbetong. De flesta svarar jag inte på, andra svarar jag ”Abstention”. Några måste jag detaljstudera och ge min rekommendation som blir en del av underlaget för SIS ställningstagande.

RESULTAT

Införandet av ny nomenklatur i prEN 14487-1 är en framgång. Det ger en grund för att beskriva kompetenskrav i någon form.

De resultat som uppnåtts är naturligtvis inte en realitet innan de reviderade standarderna har blivit accepterade av en majoritet i kommande omröstningar, och blivit publicerade som gällande standard. De diskussioner som har förts om dessa förslag ger dock ett intryck av att ändringarna har god chans att gå igenom detta nålsöga.

KOMMANDE ARBETE

Under det kommande året har jag för avsikt att fortsätta arbetet med att försöka påverka övriga länder att följa Sveriges initiativ mot ökade krav på kompetens hos utförare. Detta kan genomföras om jag lyckas få finansiering från SBUF och Trafikverket för ytterligare ett år.